

کلاهبرداران از ناآگاهی مردم سوءاستفاده می‌کنند!

قاضی محمد قیومی

معاون دادستان مرکز استان البرز

سرپرست مجتمع قضایی شهید بهشتی

با اینکه شیوه کلاهبرداری تلفنی با ترند برنده شدن در مسابقه‌های رادیویی به علت اطلاع‌رسانی گسترده از سوی پلیس و نهادها نخ نما شده است اما باز هم شاهد هستیم که تعدادی از مردم با فریب این مجرمان چوب حراج به دارایی خود زده و در یک چشم برهم زدن موجودی حساب‌های بانکی خود را تقدیم کلاهبرداران می‌کنند. شگردهایی مانند ارسال پیامک از سامانه‌ثا، برنده شدن در قرعه‌کشی و مسابقات رادیویی و سایر شگردها که هر روز به نوعی تغییر می‌کند اما در نهایت همه یک هدف دارند و آن هم خالی کردن حساب بانکی مردم است.

در اغلب این پرونده‌ها هم می‌بینیم که مجرمانی داخل زندان به حساب‌های مردم دستبرد می‌زنند و عجیب‌تر اینکه بیشتر این مجرمان از افراد کم سواد هستند اما بیشترین قربانیان آنها افراد تحصیلکرده‌ای هستند که فریب پیامک‌ها و تماس‌های این مجرمان را می‌خورند. بی‌تردید استمرار آگاهی و اطلاع‌رسانی می‌تواند مانع وقوع این نوع کلاهبرداری‌ها شود.

■ هفت سال زندان در انتظار کلاهبرداران تلفنی
باتوجه به اینکه این دسته از متهمان با امنیت روحی و روانی مردم بازی می‌کنند و غیر از سرمایه مالی، آسایش و اعتماد قربانیان را نیز سلب می‌کنند قضات با استفاده از قوانین می‌توانند مجازات سنگینی را برای آنها در نظر بگیرند. براساس مواد قانونی، هفت سال زندان برای این دسته از متهمان در نظر گرفته شده است که با هشجاری و تلاش پلیس این متهمان دستگیر و به زندان محکوم خواهند شد.

■ نقش کلیدی رسانه‌ها در آگاهی بخشی

برای اینکه شاهد کاهش این جرم در کشور باشیم باید سطح آگاهی مردم را با افزایش اطلاع‌رسانی از طریق رسانه‌ها بالا ببریم. سناریوی تبهکاران زمانی به هدف می‌رسد که مردم ناآگاه باشند و بی‌توجه به هشدارها اطلاعات خود را در اختیار مجرمان قرار دهند.

http://irannewspaper.ir

editorial@irannewspaper.ir

ترند کلاهبرداران برای خالی کردن حساب مردم

سلام، شما طمع‌ه جدید ما هستید!

◀ فرناز قلعه دار

ساعت از ۶ عصر گذشته بود که خسته و بی‌حوصله از محل کارم بیرون آمدم و پای پیاده به سمت خانه راه افتادم. چند قدم بیشتر نرفته بودم که گوشی تلفن همراهم زنگ خورد. تماس از طریق واتس‌آپ بود و بالای صفحه لوگوی یکی از شرکت‌های تلفن همراه نقش بسته بود. با خودم گفتم من که همین امروز صبح قبض تلفنم را پرداخت کردم چرا تماس گرفته اند؟ با تردید و تعجب تلفن را جواب دادم. صدای خانم جوانی را شنیدم که پس از یک سلام و احوالپرسی مودبانه خودش را اپراتور شرکت تلفن همراه معرفی کرد و در حالی که با خوشحالی خبر از برنده شدن من در قرعه‌کشی خوش حسایی پرداخت قیوض تلفن همراه می‌داد، گفت: امروز به مناسبت سالگرد فعالیت این شرکت با حضور وزیر مخابرات یک مراسم قرعه‌کشی برگزار شده و به نیت بیست و چهارمین سال فعالیت شرکت به ۲۴ مشترک خوش حساب به قید قرعه جوایز ۵ میلیون تومانی تعلق گرفته است که شما هم یکی از این مشترکان خوش‌شانس برنده هستید.

از شنیدن این خبر خیلی خوشحال شدم و خدارو شکر کردم یک لحظه در دلم گفتم چه جایزه به موقع و شیرینی چون هم شب عید بود و به این پول خیلی نیاز داشتم و هم از طرفی می‌خواستم مادرم را به یک سفر زیارتی ببرم، بلافاصله از آن خانم تشکر کردم و گفتم: خدا خیرتان بدهد حقدر این پول به موقع بود الان من باید چه کار کنم؟ خانم اپراتور گفت: تماس را قطع نکنید تا

برایتان توضیح بدهم چه کار باید انجام دهید. بعد در حالی که نام و مشخصات و شماره کارت ملی‌ام را پرسید، گفت: همین الان باید به نزدیکترین دستگاه عابر بانک بروید و مراحمی را که برایتان توضیح می‌دهم با دقت انجام دهید.

در همین موقع چشمم به یک بانک افتاد و بلافاصله پای دستگاه رفتم آنقدر عجله داشتم تا این پول به حسابم واریز شود که از مشتری‌ای که پای دستگاه ایستاده و در حال دریافت پول بود خواش کردم نوبتش را به من بدهد تا مبادا تلفن قطع شود و من به این جایزه نرسم. بعد خانم اپراتور از من خواست اسم بانکی را که در آن حساب دارم به او بگویم وقتی همه مشخصات را پرسید از من خواست یک شماره را در دستگاه وارد کنم بعد دکمه انتقال وجه را بزنم و بعد دوباره یک شماره برایم خواند و من هم بدون اینکه بدانم چه اتفاقی در حال رخ دادن است در رویاهای خودم غرق بودم. با پایان یافتن عملیات، خانم جوان گفت: خسته نباشید تا یک دقیقه دیگر پول واریز خواهد شد. سپس تلفن را قطع کرد.

از کنار دستگاه فاصله گرفتم که صدای زنگ ارسال پیامک تلفن همراهم را شنیدم با خوشحالی پیامک را باز کردم و خواندم اما با مشاهده موجودی حسابم انگار یک سطل آب یخ روی سرم خالی شد. در پیامک آمده بود برداشت از حساب ۶ میلیون تومان، موجودی صفر.

باورم نمی‌شد چند بار پیامک را باز و بسته کردم اما واقعیت این بود که به جای واریز پول کل موجودی حسابم را خالی کرده بودند در واقع خودم با دستان

خودم حقوق و کل مبلغ عیدی آخر سالم را که همان روز به حسابم ریخته بودند به حساب کلاهبرداران منتقل کرده بودم. وقتی با پلیس تماس گرفتم و صبح روز بعد راهی کلانتری و اداره آگاهی و دادسرا شدم فهمیدم من هم یکی از هزاران زن و مرد و پیر و جوانی هستم که تلفنی خالی شده و فریب برنده شدن در قرعه‌کشی و مسابقه رادیویی و سفر زیارتی و...را خورده‌اند.

◆◆◆

این پرونده یکی از هزاران ماجرای واقعی است که هر روزه در کشورمان رخ می‌دهد و کلاهبردارانی که اغلب آنها از داخل زندان و به ریاست یکی از زندانیان سابقه دار هدایت می‌شوند به راحتی مردم را فریب و سرمایه‌شان که ر بر باد می‌دهند. این مجرمان که قطع شود و من به این جایزه نرسم. بعد خانم اپراتور از من خواست اسم بانکی را که در آن حساب دارم به او بگویم وقتی همه مشخصات را پرسید از من خواست یک شماره را در دستگاه وارد کنم بعد دکمه انتقال وجه را بزنم و بعد دوباره یک شماره برایم خواند و من هم بدون اینکه بدانم چه اتفاقی در حال رخ دادن است در رویاهای خودم غرق بودم. با پایان یافتن عملیات، خانم جوان گفت: خسته نباشید تا یک دقیقه دیگر پول واریز خواهد شد. سپس تلفن را قطع کرد.

از کنار دستگاه فاصله گرفتم که صدای زنگ ارسال پیامک تلفن همراهم را شنیدم با خوشحالی پیامک را باز کردم و خواندم اما با مشاهده موجودی حسابم انگار یک سطل آب یخ روی سرم خالی شد. در پیامک آمده بود برداشت از حساب ۶ میلیون تومان، موجودی صفر.

باورم نمی‌شد چند بار پیامک را باز و بسته کردم اما واقعیت این بود که به جای واریز پول کل موجودی حسابم را خالی کرده بودند در واقع خودم با دستان

باز کردن لینک وارد سایت می‌شوند. وقتی افراد وارد سامانه می‌شوند از ایشان مبلغ کمی برای پرداخت درخواست می‌شود که البته حسابشان را خالی می‌کند یا اگر حساب فرد خالی باشد هکرها ممکن است برای پاک کردن رد و اثر خود مبالغی را از کارت‌های دیگر به اینها منتقل کنند. یک اپلیکیشن بدافزار با کلیک افراد روی این لینک‌ها در گوشی آنان نصب می‌شود که به پیامک‌ها و مخاطبانشان دسترسی پیدا کرده و به مخاطبان پیامک‌های مشابه را ارسال می‌کند. وی ادامه می‌دهد: قانونگذار رفتارهایی را که به وسیله آنها جرم کلاهبرداری اینترنتی محقق می‌شود مثال زده است که به تفکیک عبارتند از: ورود، محو، ایجاد، متوقف کردن و مختل کردن سامانه، که این موارد همه از مصادیق ارتکاب کلاهبرداری اینترنتی هستند. در صورتی که رفتار مجرمانه‌ای با هر کدام از مصادیق مذکور مطابقت داشته باشد، جرم کلاهبرداری رایانه‌ای واقع شده است. باید افزود قوانین عام و خاص در خصوص مجازات‌های اینترنتی وجود دارد اما چرا با توجه به وجود چنین قوانینی برخورد لازم و جدی با کلاهبرداران اینترنتی وجود ندارد یا با توجه به برخورد‌ها همچنان موضوع کلاهبرداری اینترنتی دغدغه جدی شهروندان می‌باشد؟ به‌نظر می‌رسد اولین علت، عدم تناسب مجازات‌های جدی، کافی و مؤثر در خصوص مرتکبین کلاهبرداری اینترنتی باشد. مجازات جرم کلاهبرداری باید به اندازه‌ای جدی و قطعی باشد تا از وقوع جرم پیشگیری کند، همچنین سیاست حبس زدایی بدون توجه به جنبه تنبیهی مجازات و بدون در نظر گرفتن مجازات‌های جایگزین مؤثر می‌تواند از علل ناکارآمدی قوانین کیفری فعلی باشد. در کنار ناکارآمدی قوانین، موضوع آموزش شهروندان نسبت به شیوه‌های نوین کلاهبرداری نیز می‌تواند در کاهش چنین جرائمی مؤثر باشد. صدا و سیما، جراید و معاونت پیشگیری از جرائم قوه قضائیه می‌تواند با ارائه آموزش‌های لازم در کاهش میزان وقوع جرم مؤثر باشند.

■ هم‌قاه‌های روان شناسانه کلاهبرداران اینترنتی را بشناسیم

دکتر فرهاد نجفی‌پور نیز با بیان اینکه کلاهبرداری از روان‌شناسی انسان کمک می‌گیرد که در این میان خودبزرگبینی، ضعف مسئولیت‌پذیری، اضطراب و طمع نقش بیشتری دارند، به «ایران» توضیح می‌دهد: کلاهبرداری اینترنتی که شایع‌ترین نوع شیادی امروز به شمار می‌رود، داد و ستدی است که به نفع هر دو طرف نیست. کلاهبرداری در فضای مجازی نیز مانند انواع دیگر کلاهبرداری‌ها، گاهی تنها چند دقیقه زمان می‌برد و هدف آن به‌دست آوردن تمام چیزی است که قربانی در حساب بانکی خود دارد. در کل کلاهبرداری، شش گام دارد که به این شش گام «بازی اطمینان» هم گفته می‌شود؛ این

■ شنبه ۷ اسفند ۱۴۰۰

■ سال بیست و هشتم

■ شماره ۷۸۵۹

جایزه ۵ میلیون تومانی از عهده بسیاری خارج است.

اما این اتفاقات در حالی هر روزه تکرار می‌شود که شرکت مخابرات، صدا و سیما، پلیس و دستگاه قضایی مدام در حال هشدار به مردم هستند و با صدور اطلاعیه‌های متعدد از مردم می‌خواهند فریب این تماس‌ها را نخورند. چندی قبل شرکت مخابرات ضمن هشدار به مشترکان خود اعلام کرد: برخی افراد سودجو از طریق تماس تلفنی یا ارسال پیامک به بهانه خوش حسایی و پرداخت بموقع قیوض یا برنده شدن و ارائه جوایز نقدی و غیرنقدی و با درخواست مراجعه به دستگاه‌های عابر بانک، اقدام به سوءاستفاده مالی از شهروندان می‌کنند. بر همین اساس مخابرات از مشتریان و شهروندان درخواست می‌کند به منظور اطمینان از صحت این موارد و اطلاع‌رسانی در این خصوص و قبل از هر گونه اقدام، با شماره (۲۰۲۱) واحد ارتباط مردمی اداره کل روابط عمومی تماس بگیرند.

در همین رابطه سرهنگ داوود معظمی گودرزی، رئیس پلیس فتا تهران بزرگ نیز اظهار می‌دارد: «کلاهبرداران با استفاده از ترندهای مهندسی اجتماعی و از طریق مشغول‌سازی ذهن مخاطب، اقدام به جمع‌آوری اطلاعات شخصی و بانکی شهروندان می‌کنند. این مجرمان در ابتدا خود را از مجریان رادیو یا تلویزیون معرفی می‌کنند و معمولاً با جملاتی مانند اینکه در حال حاضر یکی از بازیگران معروف سینما و تلویزیون در استودیو حضور دارد یا اینکه به قید قرعه شما برنده قرعه‌کشی شده‌اید و تا لحظاتی دیگر به بخش زنده خواهیم رفت، شخص پاسخ دهنده را متقاعد می‌کنند که واقعاً برنده جایزه شده است.

در ادامه روند این کلاهبرداری، از قربانی خواسته می‌شود برای دریافت جایزه خود به یکی از دستگاه‌های عابر بانک مراجعه نماید و سپس با جلب اعتماد او دسترسی به محتویات پیامکی که در واقع پیامک دسترسی به خدمات غیرحضورری یکی از اپلیکیشن‌های پرداخت در سیستم بانکی

◀ موسا قوی‌قلب

خبرنگار

چندسالی است که با رشد تکنولوژی و باز شدن پای فضای مجازی به زندگی افراد، نرخ کلاهبرداری‌های اینترنتی نیز با افزایش روبه‌رو شده تا جایی که حالا کمتر کسی پیدا می‌شود که گاه و بی‌گاه پیامک‌های جعلی و فریبکارانه از طریق گوشی تلفن همراهش دریافت کند یا اینکه روزانه از طریق پیج‌های اینستاگرام پیام‌های وسوسه‌انگیز خرید مایحتاج مختلف زندگی را مرور کند. در این میان بسیاری از افرادی که آگاه هستند، می‌توانند از شر وسوسه‌ها و شیادی‌های این کلاهبرداران دور بمانند اما نکته اینجااست که هدف اصلی این افراد سودجو، سالمندان یا نوجوانانی هستند که بی‌اطلاع از همه‌جا در لحظه‌ای حساب‌هایشان خالی می‌شود. سالمندی که ممکن است حقوق یک ماه بازنشستگی‌اش به یک باره به باد برود یا کودکی که با در دست داشتن اطلاعات حساب بانکی والدین، فریب خورده و سبب مالباختگی پدر یا مادر می‌شود.

فریدون صدیقی، روزنامه‌نگار و استاد علوم ارتباطات با اشاره به اینکه مهم‌ترین کارکرد رسانه قطعاً و یقیناً اطلاع‌رسانی و دانش افزایی مخاطب است، به «ایران» می‌گوید: این سخن بدان معناست که دانش، فهم و دریافت افراد در قبال پدیده‌ها، مسائل، مشکلات و هر آنچه که ارتباطی تنگاتنگ با انسان و خواننده و مخاطب دارد، افزایش پیدا کند، بنابراین دیدیهی است که یکی از وظایف اصلی رسانه، دانش افزایی است و کمک کردن به فهم شدن، درک و درایت مخاطب در قبال آنچه به آن روبه‌رواست. وی در ادامه اضافه می‌کند: در زمینه مشکلی که در حال حاضر بیش‌رو قرار دارد و در خصوص کمک‌گیری از رسانه‌ها در برون رفت از کلاهبرداری‌های اینترنتی، روی چند نکته به جد تأکید دارم، وظیفه و رسالت رسانه وقتی معنا پیدا می‌کند که رسانه‌ها از جایگاه و موقعیت معتبر و بسزایی برخوردار باشند، بدین معنا که یک مرجعیت جدی، قطعی، معرفت‌شناسانه و قابل اعتماد برای مخاطب باشند. بی‌شک رسانه می‌تواند کمک‌کننده باشد اما نمی‌توان همه انتظارات را در زمینه حل بحران از آن داشت، زیرا علل و عوامل مختلفی در ایجاد این معضل اجتماعی دخیل هستند. در کلاهبرداری‌های اینترنتی و سرقت‌هایی که صورت می‌گیرد، بیش از هرچیز مسبب اصلی، شرایط اجتماعی و موقعیت معیشتی، فرهنگی است و سبب شده با فراهم آمدن شیوه‌های نوین بر تعداد آنها هم افزوده شود. در این میان فضای مجازی و اینترنت نیز جو مهیا، بی‌درسر یا کم‌دردسری است که به کمک کلاهبرداران آمده و افشار ضعیف با آگاهی محدود مانند سالمندان یا گروه‌های سنی نوجوانان را مورد هدف قرار داده است و در نهایت اخذی

خواهد شد. اینجااست که خیلی از افراد بویژه با کم بودن مبالغی که از دست داده‌اند کلاً اقدام قضایی نمی‌کنند یا در میانه راه خسته می‌شوند و پیگیری‌ها را نیمه رها می‌کنند. به گفته این روان شناس، در بعضی کلاهبرداری‌های اینترنتی نیاز به یک گام «تقویتی» نیز وجود دارد خصوصاً در مواردی که یک سیستم جدید و کمپاب ایجاد شده است، مثلاً یک سرمایه‌گذاری خاص که شما تاکنون نشنیده‌اید، در این حالت یکی از کلاهبردارها به عنوان یک فرد کاملاً مشکوک به سیستم رفتار می‌کند، که به مرور توضیحات کلاهبردار او را متقاعد می‌کند، کلاهبردار از ویژگی‌های بارز انسان خصوصاً اضطراب بهره می‌برد. به همین دلیل، اینکه چه کسانی قربانی می‌شوند الگوی ثابتی ندارد اما قطعاً افراد ناآگاه یعنی بیشتر افشار سالمند یا نوجوان هدف اصلی این مجرمان هستند؛ مجرمانی که گاه با یک پیامک ساده می‌توانند به هدف شوم خود به راحتی دست پیدا کنند و در کسری از ثانیه حساب قربانی را خالی کنند. مهم‌ترین عامل مشترک بین همه قربانی‌ها اعتماد به کلاهبردار است و اغلب قربانی‌ها طمعکار هستند. بهترین توصیه‌ای که می‌توانیم به عنوان راهکارهای اصلی برای پیشگیری از کلاهبرداری بویژه از نوع اینترنتی ارائه دهیم، این است در گام اول هر پیشنهاد را که «آنقدر خوب است که نمی‌شود باور کرد»، باور نکنیم، دوم؛ فکر نکنیم ما از دیگران باهوش‌تریم، در نهایت هم هنگام هیجان هرگز تصمیم نگیریم.